

SYLABUS
dotyczy cykliów kształcenia: 2021-2023, 2022-2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE/ MODULE

Nazwa przedmiotu/ modułu	ZABURZENIA MOWY W AUTYZMIE I MUTYZMIE
Nazwa jednostki realizującej kierunek studiów podyplomowych	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot/ moduł	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa studiów podyplomowych	logopedia
Poziom kształcenia	studia podyplomowe
Semestr studiów/ kursu	rok II, semestr 4
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Język kształcenia	polski
Koordinator	dr Katarzyna Ita Bieńkowska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej/ osób prowadzących	dr Katarzyna Ita Bieńkowska Mgr Aneta Kotowicz-Urban

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Praktyki	Inne (jakie?)	Liczba pkt ECTS
10	10							2

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3. Forma zaliczenia przedmiotu/ modułu (z toku)

Wykład: zaliczenie bez oceny

Ćwiczenia: zaliczenie na ocenę

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość zasad postępowania logopedycznego w przypadku dyslalii, wiedza na temat podstaw neurologii i psychologii rozwojowej

**3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY
DYDAKTYCZNE**

3.1. Cele przedmiotu/ modułu

C ₁	zdobycie przez słuchaczy wiadomości dotyczących zaburzeń mowy obejmowanych terminami <i>autyzm</i> i <i>mutyzm</i> ;
C ₂	nabycie przez słuchaczy umiejętności diagnozowania zaburzeń mowy i terapii osób ze spektrum autyzmu;

3.2. Efekty uczenia się dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu/ modułu	Odniesienie do efektów uczenia się dla studiów podyplom.
EK_01	Słuchacz/ka zna ograniczenia dla mowy wynikające z uszkodzeń lub niedorozwoju układu nerwowego oraz niedorozwojów o różnym podłożu; rozumie i interpretuje wyniki badań medycznych, zna metodykę postępowania logopedycznego w przypadku autyzmu i mutyzmu	K_W01
EK_02	Słuchacz/ka podejmuje działania diagnostyczne, profilaktyczne, terapeutyczne i edukacyjne odpowiadające potrzebom pacjentów ze spektrum autyzmu oraz z mutyzmem;	K_U01
EK_03	Słuchacz/ka ocenia zaburzenia, analizuje dokumentację medyczną przekazaną przez lekarza neurologa i innych specjalistów lub członków zespołu terapeutycznego i wyciąga z niej wnioski dotyczące planowania i prowadzenia terapii logopedycznej osób ze spektrum autyzmu oraz z mutyzmem; układa plan postępowania logopedycznego dostosowanego do potrzeb pacjenta i jego rodziny, modyfikuje go i zmienia w zależności od możliwości pacjenta, stosuje różnorodne metody pracy	K_U03
EK_04	Słuchacz/ka odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, projektuje i wykonuje działania terapeutyczne z poszanowaniem pacjenta i jego otoczenia	K_K03

3.3. Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Pojęcie i etiologia autyzmu
2. Teorie dotyczące przyczyn powstawania autyzmu. Poziomy zaburzeń.
3. Wczesna diagnoza zaburzenia – skala obserwacyjna.
4. Postępowanie logopedyczne u dzieci ze spektrum autyzmu. Procedura postępowania logopedycznego w przypadku nastolatków i osób dorosłych.
5. Mutyzm jako zaburzenie lękowe – charakterystyka zjawiska. Diagnoza mutyzmu – odróżnienie mutyzmu od nieśmiałości.
6. Terapia mutyzmu – z trzech perspektyw rodzica – specjalisty - nauczyciela
7. Diagnostyka różnicowa wg ICD 10 (autyzm i zespół Aspergera, zaburzenia ze spektrum cech autystycznych, zespół Retta)

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1. Diagnostowanie autyzmu – diagnoza kliniczna, a diagnoza funkcjonalna
2. Mowa i język dzieci ze spektrum autyzmu: deficyty jakościowe, ilościowe, deficyty w pragmatycznym użyciu języka.
3. Wyznaczanie celów w terapii logopedycznej dzieci ze spektrum autyzmu, zasady i sposoby uczenia poszczególnych zachowań werbalnych
4. Charakterystyka zaburzeń mowy w mutyzmie.

5. Metody terapii logopedycznej z dzieckiem z mutyzmem wybiórczym.

6. Terapia mutyzmu z trzech perspektyw: rodzic-nauczyciel-terapeuta

3.4. Metody dydaktyczne

Wykład:

- wykład,
- prezentacja multimedialna,
- analiza nagrań

Ćwiczenia:

- pogadanka,
- analiza nagrań,
- ćwiczenia indywidualne i w parach (grupach)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

EK (efekt uczenia się)	Metody oceny efektów uczenia się	Forma zajęć
EK_01	Wypowiedzi w czasie dyskusji po wykładach odpowiedzi w czasie zajęć, ocena konspektu, ocena zadań wykonywanych w czasie ćwiczeń	wykład ćwiczenia
EK_02	ocena poprawności konspektu zajęć wykonanego na zaliczenie przedmiotu, ocena wypowiedzi podczas ćwiczeń	ćwiczenia
EK_03	Wypowiedzi w czasie dyskusji po wykładach odpowiedzi w czasie zajęć, ocena konspektu, ocena zadań wykonywanych w czasie ćwiczeń	wykład ćwiczenia
EK_04	ocena poprawności ćwiczeń wykonywanych podczas zajęć, ocena głosów w dyskusji i w czasie konsultacji indywidualnych, ocena konspektu	ćwiczenia

4.2. Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład:

- Aktywna obecność na zajęciach
- czytanie literatury w ramach przygotowania do wykładu
- wiedza z wykładów jest też weryfikowana w czasie ćwiczeń

Ćwiczenia – ocena z ćwiczeń jest wypadkową następujących elementów:

- Aktywność na zajęciach, w tym przygotowanie referatu, prezentacji
- Przygotowanie do ćwiczeń
- Przygotowanie propozycji terapii

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY SŁUCHACZA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	10 Ć + 10 W
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2

Godziny niekontaktowe – praca własna studenta	
<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie do zajęć, studiowanie literatury przedmiotu 	15 15
SUMA GODZIN	52
Sumaryczna liczba punktów ECTS:	2

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

Wymiar godzinowy:	Nie dotyczy
Zasady i formy odbywania praktyk:	Nie dotyczy

LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Frith. U., 2008, *Autyzm. Wyjaśnienie tajemnicy*, GWP, Gdańsk.
- Gałkowski T., 2003, *Zaburzenia mowy w autyzmie*, [w:] *Logopedia. Pytania i odpowiedzi*, red. Gałkowski T., Jastrzębowska G.
- Bystrzanowska M., *Mutyzm wybiórczy. Poradnik dla rodziców, nauczycieli i specjalistów*, Wydawnictwo Impuls.

Literatura uzupełniająca:

(3-4 pozycje do wyboru)

- „Forum Logopedy” Listopad/Grudzień 2020 (40).- czasopismo w całości poświęcone mutyzmowi wybiórczemu
- Barbera L. M., 2017, *Metoda zachowań werbalnych*, Warszawa.
- Baron-Cohen S., Howlin P., Hadwin J., 2012, *Jak uczyć dzieci z autyzmem czytania umysłu*, Warszawa.
- Bobrowicz -Lewartowska L., 2000, *Autyzm dziecięcy, zagadnienia diagnozy i terapii*, Kraków.
- Bystrzanowska M., Bystrzanowska E., *Mutyzm wybiórczy. Skuteczne metody terapii*, Wydawnictwo Impuls.
- Cieszyńska J., 2008, *Standard postępowania logopedycznego w przypadku autyzmu wczesnodziecięcego*, „Logopedia”, t. 37, s. 99-107.
- Furgał E., 2022, *Dziewczyna w spektrum*, Warszawa.
- Jaklewicz H., 1993, *Autyzm wczesnodziecięcy. Diagnostyka, przebieg, leczenie*, Gdańsk.
- Johnson M., Wintgens A. 2018, *Mutyzm wybiórczy. Kompendium wiedzy*, Grupa Wydawnicza Harmonia, Gdańsk.
- (red.) Kaczmarek B. B., Wojciechowska A., 2015, *Autyzm i AAC. Alternatywne i wspomagające sposoby porozumiewania się w edukacji osób z autyzmem*, Kraków.
- Korendo M., 2008, *Standard postępowania logopedycznego w przypadku Zespołu Aspergera*, „Logopedia”, t. 37, s. 99-107.
- Kruk-Lasocka J., 1999, *Autyzm czy nie autyzm. Problemy diagnozy i terapii pedagogicznej małych dzieci*, Wrocław.
- Kutscher L.M., Attwood T., Wolff R.R., 2007, *Dzieci z zaburzeniami łączonymi*, Warszawa.
- Kwasiborska-Dudek J., Emiluta-Rozya D., *Diagnoza i terapia logopedyczna małego dziecka z zaburzeniem ze spektrum autyzmu (ASD)*
- Maciarz A., Bidasiewicz M., 2000, *Dziecko autystyczne z zespołem Aspergera*, Kraków.

- Marice C. (red.), 2000, *Modele zachowań oraz współpraca z dziećmi autystycznymi. Poradnik dla rodziców i osób profesjonalnie zajmujących się problemem*, Warszawa.
- Markiewicz K., 2007, *Charakterystyka zmian w rozwoju umysłowym dzieci autystycznych*, Lublin.
- Nathanson L., *Mam na imię Eliza i nie mówię w szkole*, 2020.
- Nathanson L., *Zrozumieć mutyzm wybiórczy. Poradnik dla początkujących*, 2020.
- Olechnowicz H., 2004, *Wokół autyzmu. Fakty, skojarzenia, refleksje*, Warszawa.
- Pałac-Nożewska A., 2020, *Kwestionariusz ustrukturyzowanego wywiadu w kierunku Mutyzmu Wybiórczego. Wersja dla dzieci w wieku przedszkolnym. Diagnoza i terapia mutyzmu wybiórczego - pakiet informacyjny dla poradni psychologiczno-pedagogicznych*, Bochnia.
- Pałac-Nożewska. A., 2020, *Jak formułować zalecenia do opinii i orzeczeń dla dzieci z mutyzmem wybiórczym. Wskazówki dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych*, „E-biuletyn Specjalne Potrzeby Edukacyjne”, nr 4 (19).
- Pałasz Joanna, 2022, *Zabawy na start. Obudź dziecko w dziecko. Program terapii małego dziecka z ASD*, Kraków.
- Pisula E., 2000, *Autyzm u dzieci –diagnoza, klasyfikacja, etiologia*, Warszawa.
- Pisula E., 2005, *Małe dziecko z autyzmem, diagnoza i terapia*, Gdańsk.
- Pisula E., 2012, *Autyzm. Od badań mózgu do praktyki psychologicznej*, GWP. Gdańsk
- Rogers Sally J., 2014, *Metoda wczesnego startu dla dziecka z autyzmem ESDM*, Kraków.
- Sadowska E., 2020, *Zachowania komunikacyjnej dzieci z autyzmem*, Warszawa.
- Sunberg M., 2015, *VB-MAPP Ocena osiągnięcia kamieni milowych rozwoju i planowanie terapii. Program do oceny umiejętności językowych i społecznych dzieci z autyzmem i innymi zaburzeniami rozwoju*, Warszawa.
- Schramm R., 2019, *Motywacja i wzmacnianie, czyli jak zdobyć przewagę nad autyzmem. Zachowania werbalne w stosowanej analizie zachowania. Podręcznik*, Warszawa.
- Sawa B., 1990, *Dzieci z zaburzeniami mowy*, Warszawa.
- Stecko E., 1994, *U źródeł rozwoju mowy dziecka, [w:] Zaburzenia mowy u dzieci - wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne*, Warszawa, s. 13-23.
- Sutton C., Forrester Ch., *Mutyzm wybiórczy. Własnymi słowami*, 2019.
- Winczura B., 2012, *Dzieci z zaburzeniami łączonymi. Trudne ścieżki rozwoju*, Kraków.